
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

УДК:330.341.1:(477)

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Вермієнко Т.Г. – к.е.н., доцент, Херсонський ДАУ

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформаційних процесів основним завданням України є глибоке коригування економіки, мета якого – не просто економічне зростання, а набуття ним соціальної природи як основи стабільного економічного росту. Труднощі становлення ринкових відносин пов'язані з процесами зниження рівня НТП в Україні, який повинен бути головним фактором підвищення інноваційної активності вітчизняних підприємств. Використання інновацій суттєво впливає на економічний розвиток країни в напрямі прискорення структурної перебудови економіки, підвищення її конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та забезпечення фінансової безпеки країни в світовій економічній системі.[2] Закріплення інноваційної моделі економічного зростання в Україні є необхідною умовою її подальшого динамічного розвитку та інтеграції у світовий економічний простір. Тому все більша увага приділяється створенню сприятливих умов для розгортання інноваційних процесів.

Стан вивчення проблеми. Проблемам інноваційного розвитку економіки присвячені роботи вітчизняних науковців П. Бубенка, А. Гринькова, О. Зінченка, В. Ільчука, Л. Федулової, Л. Яременко та інших. Проте на сьогодні ще недостатньо досліджені питання умов відтворення інноваційних процесів на рівні окремих регіонів, встановлення вже існуючих передумов і знаходження методів їх практичного застосування, а також пошук перспективних напрямів його розвитку в умовах трансформаційних процесів.

Завдання і методика досліджень. Метою статті є вивчення розвитку інноваційної діяльності України в сучасних умовах трансформаційних процесів і визначення перспектив її подальшої активізації.

Результати досліджень. Інноваційна діяльність є невід'ємною складовою виробничо-господарської діяльності підприємства, зорієнтованої на оновлення і вдосконалення його виробничих сил і організаційно-економічних відносин. Інноваційна діяльність підприємства спрямована на створення і залучення із зовнішнього середовища таких інновацій, які б сприяли підвищенню його конкурентоспроможності, зміцненню ринкових позицій, забезпечували б перспективу розвитку.

Стан розвитку інноваційної діяльності України в сучасних умовах трансформаційних процесів протягом 2000-2011 рр. свідчить про те, що, починаючи з 2009 року, зросла частка підприємств, що впроваджували інновації (рис.1).

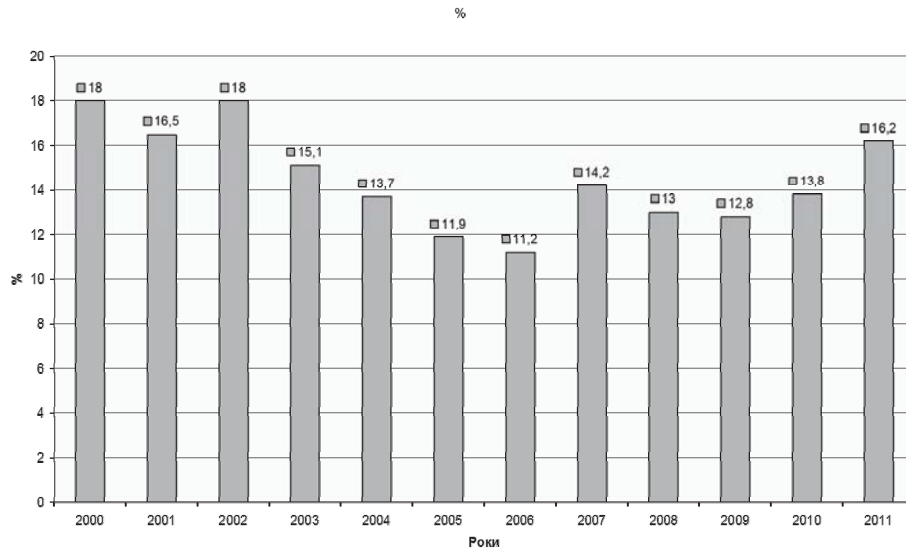

Рисунок 1. Питома вага підприємств України, що займалися інноваціями, %.

Так, у 2011 році частка підприємств, що займалися інноваціями, становила 16,2 %, а у 2000 році – 18 %, тобто зменшилася на 1,8 %.

Використання інновацій має істотний вплив на економічний розвиток країни в напрямі прискорення структурної перебудови економіки, підвищення її конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості й забезпечення фінансової безпеки країни у світовій економічній системі. На сьогодні дедалі більша увага приділяється створенню сприятливих умов для розгортання інноваційних процесів.

Аналіз даних промислових підприємств свідчить про те, що у 2011 році порівняно з 2000 роком скоротилася частка підприємств, що впроваджували інновацію на 2 % (табл.1). У 2011 році на промислових підприємствах України впроваджено на 1107 нових технологічних процесів більше порівняно з 2000 роком. Також за цей же період освоєно виробництво інноваційних видів продукції на 12 000 найменувань менше проти 2000 року.

Основним напрямом інноваційної діяльності є реалізація інноваційної продукції. Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової у 2011 році становила 3,8 %, а у 2000 році – 5,8 %, тобто відбулося зменшення на 2 %.

Таблиця 1 – Впровадження інновацій на промислових підприємствах України

Роки	Питома вага підприємств, що впроваджували інновацію, %	Впроваджено нових технологічних процесів, процесів	у т.ч. мало-відходні, ресурсозберігаючі	Освоєно виробничих видів продукції,* найменувань	з них нові види техніки	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %
2000	14,8	1403	430	15323	631	5,8
2001	14,3	1421	469	19484	610	6,8
2002	14,6	1142	430	22847	520	7,0
2003	11,5	1482	606	7416	710	5,6
2004	10,0	1727	645	3978	769	5,8
2005	8,2	1808	690	3152	657	6,5
2006	10,0	1145	424	2408	786	6,7
2007	11,5	1419	634	2526	881	6,7
2008	10,8	1647	680	2446	758	5,9
2009	10,7	1893	753	2685	641	4,8
2010	11,5	2043	479	2408	663	3,8
2011	12,8	2510	517	3238	897	3,8

* до 2003 року нових видів продукції

Загальний обсяг витрат на розвиток інноваційної діяльності країни у 2011 році становив 14333,9 млн. грн., а у 2000 році – 1757,1 млн. грн. (табл.2). Це свідчить про збільшення витрат за аналізований період на 12576,8 млн. грн.

Таблиця 2 – Джерела фінансування інноваційної діяльності України, млн. грн.

Роки	Загальна сума витрат	у тому числі за рахунок коштів			
		власних	державного бюджету	іноземних інвесторів	інші джерела
2000	1757,1	1399,3	7,7	133,1	217,0
2001	1971,4	1654,0	55,8	58,5	203,1
2002	3013,8	2141,8	45,5	264,1	562,4
2003	3059,8	2148,4	93,0	130,0	688,4
2004	4534,6	3501,5	63,4	112,4	857,3
2005	5751,6	5045,4	28,1	157,9	520,2
2006	6160,0	5211,4	114,4	176,2	658,0
2007	10850,9	7999,6	144,8	321,8	2384,7
2008	11994,2	7264,0	336,9	115,4	4277,9
2009	7949,9	5169,4	127,0	1512,9	1140,6
2010	8045,5	4775,2	87,0	2411,4	771,9
2011	14333,9	7585,6	149,2	56,9	6542,2

Джерела фінансування інноваційної діяльності можуть бути різними. Як свідчать наведені дані, за останні одинадцять років основним джерелом фінансування в Україні залишаються власні кошти, потім інші джерела і кошти Державного бюджету, а останнє місце посідають кошти іноземних інвесторів. У 2011 році частка власних коштів у загальному обсязі становить 52,9 %, а у 2000 році – 79,6 %.

Наведені дані свідчать про те, що з 2000 року частка коштів Державного бюджету збільшується, а частка коштів іноземних інвесторів – зменшилась. Це пояснюється насамперед тим, що в Україні фінансовий ринок лише починає формуватися і не є потужним джерелом інвестицій.

В активізації інноваційної діяльності дуже зацікавлений підприємець, адже це випуск нових і конкурентоздатних видів товарів, який дає йому гарантований прибуток, швидке повернення вкладених коштів, накопичення вільного капіталу і можливість його вкладення у розширення виробництва; працівник, адже це – нові робочі місця, гарантована і своєчасна виплата заробітної плати; споживач – він отримує доступ до нових видів товарів із кращими споживацькими якостями; і нарешті – держава, оскільки розвиток інноваційної діяльності це збільшення надходжень до бюджетів усіх рівнів, надходження до держави іноземного капіталу у вигляді прямих інвестицій.[5]

На сьогодні в Україні не визначені основні засади державної політики з питань забезпечення розвитку інноваційної системи. Державне регулювання розвитку інноваційної системи за такими напрямками, як формування інституційного забезпечення інноваційного розвитку національної економіки, реалізація пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності, програмно-цільове фінансування науково-технічної та інноваційної діяльності, підтримка підприємницької діяльності у сфері інноваційної діяльності та трансферу технологій, здійснюється неефективно, дії центральних органів виконавчої влади не координуються, має місце дублювання їх функцій. Знижується рівень технологічного та інноваційного потенціалу національної економіки, втрачаються перспективи його розширеного відтворення, знижується конкурентоспроможність вітчизняних товаровиробників.[3]

Така ситуація робить нагальною розробку такої державної політики, яка б забезпечувала розширене відтворення об'єктної бази інноваційної діяльності та незворотній вплив інновацій на прискорене економічне зростання країни. З цією метою Кабінет Міністрів України своїм розпорядженням від 17 червня 2009 року №680 схвалив «Стратегію інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів».

Ефективного розвитку вітчизняної інноваційної діяльності можна досягти за таких умов: підвищення продуктивності праці та конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників шляхом технологічної модернізації національної економіки; підвищення рівня інноваційної активності суб'єктів господарювання; виробництво інноваційної продукції; застосування передових технологій, методів організації та управління господарською діяльністю для покращення добробуту людини забезпечення стабільного економічного зростання.

Висновки і пропозиції. Отже, розвиток інноваційної діяльності України в умовах трансформаційних процесів повинен здійснюватись шляхом здійснення комплексу заходів щодо збалансованого розвитку усіх підсистем національної інноваційної системи, підтримки інноваційної активності вітчизняних суб'єктів господарювання на всіх стадіях інноваційного процесу, стимулювання попиту на результати наукових досліджень і розробок, кваліфікований персонал, створення сприятливих умов для виробництва інноваційної продукції з високим рівнем доданої вартості. При досягненні даної мети потрібно вирішити такі завдання, як збільшення частки наукових та науково-технічних дослі-

джені, спрямованих на створення нових видів інновації продукції; сприяння розвитку міжнародного партнерства у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності; інтеграції вітчизняного сектора наукових досліджень і розробок до світової інноваційної системи; орієнтації вітчизняних товаровиробників на створення високотехнологічної конкурентоспроможної та екологічно чистої продукції; урахування кон'юнктури світового ринку під час визначення пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності; упродовження механізму страхування ризиків під час реалізації високотехнологічних інноваційних проектів; надання державної підтримки для реалізації інвестиційних та інноваційних програм і проектів за пріоритетними напрямками інноваційної діяльності, зокрема здешевлення банківських кредитів, наданих для реалізації таких проектів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Дані Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Жукович І.А. Інноваційна діяльність в українській економіці / І.А. Жукович // Статистика України. – 2010. – № 1. – С. 14-21.
3. Симоненко В. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / В. Симоненко // Київський центр інноваційного розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.indev.kiev.ua.
4. Покотилова В.І. Ефективні системи управління інноваційними процесами / В.І. Покотилова // Економіка АПК. – 2009. – № 5. – С.42-48.
5. Єрмолаєва В.В. Особливості та проблеми інноваційного розвитку в Україні. / В.В. Єрмолаєва // Держава та регіони. – 2010. – № 6. – С. 275-280.

УДК: 330.34:339.9

ЕКОНОМІЧНІ СИСТЕМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: РОЗВИТОК, ТРАНСФОРМАЦІЯ, МОДЕРНІЗАЦІЯ, РЕФОРМУВАННЯ

Кирилов Ю.Є. – к.е.н., доцент, Херсонський ДАУ

Постановка проблеми. Процеси глобалізації та інтеграції України у світове співтовариство, які безпосередньо пов'язані зі змінами в національній економіці, актуалізують проблеми перегляду та формування сучасного понятійного апарату економічної науки. Окремі висловлювання, що використовуються в економічній науці, дуже часто характеризуються множинністю різних тлумачень. У наукових працях з економіки нерідко можна спостерігати семантичні спотворення: дослідники вживають однакові терміни, надаючи їм різного значення або змінюючи його у процесі висвітлення матеріалу.